

Lausunto hankintalakiluonnoksesta

Kaupunginhallitus 05.03.2025 § 58
94/03.00/2025

Tiivistelmä: Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia uudistetaan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua.

Valmistelija/lisätietoja antaa:

kaupunginjohtaja Jari Jussinmäki, 02 474 5300

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on useita hankintalakiin liittyviä kirjauksia. Hallitusohjelman jaksossa 6.2 Reilumman kilpailun Suomi todetaan, että hallitus tavoittelee keskipitkällä aikavälillä julkisista hankinnoista merkittävää kustannussäästöä turvatakseen laadukkaat palvelut.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 20 päivänä helmikuuta 2024 työryhmän valmistelemaan hankintalainsäädännön muutoksia pääministeri Petteri Orpon hallituksen hankintalakiin liittyvien hallitusohjelmakirjausten mukaisesti. Työryhmä päätti työnsä 30.11.2024 ja luovutti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle tammikuussa 2025.

Lausuntopyynnön mukaan esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia uudistetaan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Esityksellä pyritään lisäämään erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia julkisiin tarjouskilpailuihin sekä parannetaan hankintojen vastuullisuutta ja edistetään huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumista myö sopimuskauden aikana. Ehdotuksella parannetaan myös hankintojen valvontaa.

Hallitusohjelmakirjausten toteuttamisen lisäksi mietinnössä esitetään tehtäväksi hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin sekä rikosrekisterilakiin eräitä säädöshuoltoon liittyviä muita muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulevan voimaan 1.1.2026.

Lausunnonle lähetetyn lakiesityksen kiistanalaisin uusi tiukentuva normi on esitetty sidosyksikön vähimmäisosuuden 10% vaatimus. Tämän vaatimuksen peruste ei ole selvillä, eikä tämän vaikutuksia ole selvitetty – kuten lausunnonlla olevan lakiesityksen vaikutuksia ei ole muutoinkaan selvitetty.

Sidosyksiköiden valvonnan tiukentaminen on sinänsä perusteltua ja näin on jo tehtykin. Esitetty 10% vähimmäisosuuden vaatimus on kuitenkin liian mekaaninen, eikä se mahdollista erilaisten toimialojen, kuntien ja käytännön tilanteiden ottamista huomioon.

On valitettavaa, että lausunnonle lähetetystä lakiesityksestä puuttuu kokonaan vaikutusten arviointi. Näin merkittävästä lainmuutoksesta ei voida päättää tietämättä sen vaikutuksia.

Esityslistan liitteenä on esitys kaupungin lausunnonksi. Se on laadittu lausuntopyyntöön mukana olleen kysymyslomakkeen mukaisesti.

- Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari
- Päätösehdotus: Kaupunginhallitus antaa liitteenä olevan lausunnon Työ- ja elinkeinoministeriölle lausuntopyyntöön VN/4099/2024.
- Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.